

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

VD/5755/03.00.00/2016

KN/JM/HY-L

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta kuntalain muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksellisissa hallinnollisissa vaikeuksissa olevaan kuntaa koskevasta selvitysmenettelystä. Valtiovarainministeriön esitys perustuu pitkälti oikeustieteen lisensiaatti Kari Prättälän tekemään selvitykseen ”Kunnan hallinnon poikkeukselliset vaikeudet – kunnan omat toimet vai selvitysmenettely, Valtiovarainministeriön julkaisu 16/2016”.

Valtiovarainministeriö voisi asettaa selvityshenkilön tai selvitysryhmän, joka esittäisi kunnalle, mihin toimenpiteisiin sen tulisi ryhtyä hallinnon poikkeuksellisten vaikeuksien selvittämiseksi. Viime kädessä ministeriö voisi määrätä kunnan muuttamaan ilmeisen lainvastaisia päätöksiään tai toimintatapojaan lain vaatimukset täyttäväksi. Kunnalla olisi laissa säädetyin edellytyksin velvollisuus luottamushenkilön pidättämiseen luottamustoimesta. Ministeriöllä olisi oikeus tehdyn selvityksen jälkeen pidättää luottamushenkilö luottamustehtävästään, jos kunta ei ole päätöstä tehnyt. Keskusvaalilautakunta voisi määrätä uusia esteettömiä varavaltuutettuja, jos valtuustoa ei saada päätösvaltaiseksi valtuutettujen ja varavaltuutettujen ollessa esteellisiä rikostutkinnan tai muun syyn vuoksi esteellisiä. Valtuuston tulee asettaa tilapäinen valiokunta määrääjäksi hoitamaan kunnanhallituksen tehtäviä, jos kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet ovat rikostutkinnan tai muun syyn vuoksi esteellisiä hoitamaan tehtäviään eikä hallitusta saada tästä syystä päätösvaltaiseksi.

Lausunto on pyydetty toimittamaan valtiovarainministeriöön viimeistään 6.9.2016 sähköpostitse. Lausunnon antamiseen on saatu lisää aikaa.

Vantaan kaupungin lausunto on valmisteltu kaupunginkansliassa.

Lausuntopyyntö ja esityksen pohjana ollut Valtiovarainministeriön julkaisu 16/2016 ovat tämän asian liitteenä.

Kaupunginhallitus 19.9.2016 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Valtiovarainministeriölle luonnoksesta kuntalain muuttamiseksi seuraava lausunto:

Esityksessä ehdotetut toimenpiteet ovat poikkeuksellisia. Ehdotus puuttuu poikkeuksellisella tavalla kunnan itsehallinnolliseen asemaan. Perustuslain 121 § 1 momentin mukaan kunnan hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista ulkopuolisen tahon puuttumista kunnan toimielimen päätöksentekoon.

Vaikka ehdotus näyttäisi olevan eräiltä osin ristiriidassa kunnallisen itsehallinnon periaatteiden kanssa, on sen tarkoitus ymmärrettävä yksittäisten tapausten valossa. Ehdotettavat säännökset tulisivat sovellettavaksi erittäin harvoin ja vain äärimmäisen hankalissa tilanteissa, joissa kunnan päätöksenteko on rikostutkinnan tai muun syyn vuoksi käytännössä halvaantunut. Voidaan kysyä, tulisiko valtiolla olla itsehallinnon suojelemiseksi mahdollisuus puuttua kunnalliseen päätöksentekoon silloin kun kunnan päätöksentekojärjestelmä ei pysty korjaamaan tilannetta omin keinoin.

Ehdotetun 10 a §:n mukaan selvityshenkilön tai selvitysryhmän asettamisen edellytyksenä on, että

- 1) on aloitettu esitutkinta kunnan viranomaisen tai kunnan toimielimen jäsenen tekemäksi epäilystä vakavasta virkarikoksesta taikka useasta virkarikoksesta; tai
- 2) on muuten syytä epäillä, että kunnan viranomaiset tai sen toimielimen jäsenet ovat toimineet lainvastaisesti tai olennaisesti tai toistuvasti laiminlyöneet lakisääteisiä velvoitteitaan; tai
- 3) on ilmennyt muita kunnan hallintoa tai toimintaa vakavasti vaikeuttavia seikkoja, eikä kunta ole ryhtynyt riittäviin toimiin kunnan hallinnon saattamiseksi lain tai hyvän hallintotavan mukaiseksi.

Poikkeuksellisiin hallinnollisiin vaikeuksiin vetoaminen ei voi tulla kyseeseen poliittisessa tarkoituksessa. Siksi kunnan päätöksentekoon puuttumisen kynnyksen on oltava riittävän korkealla ja selkeästi määritelty. Ehdotettu sääntely voi tulla sovellettavaksi vain äärimmäisissä tilanteissa. Edellä mainituista edellytyksistä kohta kolme vaikuttaa melko väljästi määritellyltä ja jättää suhteellisen paljon tilaa harkinnalle. Esimerkiksi kunnan hallintoa ja toimintaa vakavasti vaikeuttava seikan täytyy olla laajempi kuin yksittäiseen asiaan liittyvä poliittinen erimielisyys, vaikka yksittäinen asia voi hetkellisesti vaikeuttaa kunnan toimintaa. Joka tapauksessa olennaista on arvioida tilannetta kokonaisuutena ja erityisesti perusteluissa mainittu suhteellisuusperiaate huomioiden. Ehdotus on perusteltu edellä mainituin huomioin.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Lausuntopyyntö
- Valtiovarainministeriön julkaisu 16/2016

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginlakimies Juha Myllymäki, puh. 09 8392 4241, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi